

OLVASÁSI SZOKÁSOK A PIRLS-EREDMÉNYEK TÜKRÉBEN

T-10

Lak Ágnes Rozina, Erdős Attila

Oktatási Hivatal

Kulcsszavak: PIRLS; olvasási szokások

A PIRLS-adatbázisok másodelemzésével lehetőség nyílik a köznevelési mérésekbe bevont korosztály olvasáshoz való viszonyának vizsgálatára. Ellenőrizhető, hogy az elmúlt évtizedek hazai és nemzetközi kutatásai alapján a közgondolkodásba már átment állítások, tételek, prognózisok ebben az életkorban azonosíthatók-e. Feltérképezhető, hogy ennek a korcsoportnak az olvasáshoz való viszonyát – iskolai eredményességét – milyen körülmények, hogyan és mekkora mélységig tudják befolyásolni. Az elmúlt évtizedekben hazai reprezentatív olvasáskutatások nem készültek, miközben az 1995 után született korosztály, a „digitális bennszülöttek”, a Z generáció kapcsolatgazdálkodásában, kulturálistermék-fogyasztási szokásaiban, gondolkodásában jelentős és önmagában is érdekes különbségekkel rendelkezik a korábbi korosztályokhoz képest. Az átfogó olvasáskutatások éppen akkor értek véget, amikor ez a korosztály született. Elemzésünk a 2011. és 2016. évi PIRLS-adatbázis magyar adatain alapszik. A PIRLS-mérés a 4. évfolyamos (többnyire tízéves) tanulók szövegértési képességét méri reprezentatív mintán, ezért az egész országra érvényes eredményeket a mérés módszertani követelményeinek betartása mellett (súlyozás, plauzibilis értékek) állítottuk elő. A háttérkérdőívekből származó adatok segítségével vizsgálhatók a korosztály olvasási szokásai, illetve azok összefüggése az iskolai és az otthoni környezet jellemzőivel, valamint a szövegértési képességgel. Az olvasási szokások feltérképezését leíró statisztikákkal, kereszttáblákkal és Pearson-féle korrelációvizsgálattal végeztük. Jackknife-hipobecsléssel összehasonlítottuk a különböző jellemzőkkel bíró tanulócsoportok átlageredményeit. Az olvasási szokások hatását lineáris regresszióval mértük. Áttekintve a tanulók szociokulturális háttérét, látható, hogy az otthon található gyerekkönyvek száma, a szülők iskolai végzettsége és olvasási szokásai jelentősen befolyásolják az olvasás szeretetét. Az a tendencia, hogy az iskolai olvasmányok a gyerekeknek egyre kevésbé tetszenek, a PIRLS-adatokkal nem támasztható alá, ugyanakkor azok a gyerek magasabb pontszámot szereznek, akiknek jobban tetszik az, amit az iskolában olvasnak. A pedagógus példamutatása meghatározó az olvasáshoz való viszony kialakulásában. A pedagógusok 78%-a érdekes olvasnivalót ad a gyerekeknek, és beszélget velük az olvasmányokról. Legalább ilyen fontos, hogy a tanuló küzd-e valamilyen olvasási nehézséggel. A tanulók 60%-a önállóan is választ könyvet. A könyvek presztízsértéke ebben a korosztályban magas. A magyar gyerekek 19%-a naponta minimum egy órát tölt olvasással, ezeknek a tanulóknak az eredményei a legjobbak. A gyerekek 60%-a már ebben az életkorban is szeretné, ha több ideje jutna olvasásra, és olyan könyveket olvasna szívesen, amelyeknek témája segít elképzelni más világokat. Az információszerző olvasás – nemzetközi szakirodalomban hangsúlyos – térnyerése nem figyelhető meg; a gyerekek eredményeit az élményszerző olvasás jobban befolyásolja.